

Samenwerking vmbo-mbo bepaalt leersucces

Taalvaardigheid speelt een belangrijke rol bij leersucces. Wie vakteksten kan lezen, over het vak kan spreken en schrijven, begrijpt de vaklessen beter. Dat geeft voldoening en motivatie en zorgt voor leersucces. Daarom staat de taalontwikkeling van de leerling centraal in de *Campagne Leersucces*.

Veel leerlingen struikelen in de overgang van vmbo naar mbo en verlaten de opleiding vervolgens zonder beroepskwalificatie. Daarom is het zo nodig dat er rond die overgang een doorlopende leerlijn is. Dat vraagt om samenwerking van de docenten op beide niveaus. In de *Campagne Leersucces* doen docenten dat vooral rond taalontwikkeling. Wie immers vakteksten kan lezen, over het vak kan spreken en schrijven, begrijpt de vaklessen beter. Dat geeft voldoening en motiveert.

Minimaal vier docenten

Alles draait om de samenwerking tussen docenten; zowel horizontaal, tussen taal- en vakdocent op één locatie, als verticaal, tussen docenten van het vmbo en het mbo. De samenwerking start met de vorming van één team rondom een beroepsrichting, bijvoorbeeld Zorg & Welzijn of installatietechniek. Zo'n campagneteam bestaat uit minimaal vier docenten: de vakdocent en de docent Nederlands van het vmbo en hun collega's van het mbo. Zij werken samen aan een doorgaande taalleerlijn in de context van het vak. De docenten worden in dit proces ondersteund door middel van scholingsbijeenkomsten rondom taalontwikkelende didactiek, daarnaast worden ze begeleid bij de invoering in de lespraktijk door middel van coaching-on-the-job.

Ieder team bepaalt zelf hoe groot of klein de samenwerking start: kennismaken met elkaars

lesinhoud, werkwijzen uitwisselen, bij elkaar op lesbezoek gaan, samen opdrachten uitwerken, een feedbackformulier ontwikkelen of een aanpak voor woordenschaataanpak uitwerken. Alles is mogelijk als het maar in dienst staat van de doorlopende leerlijn rondom taal en vak en aansluit bij de lespraktijk van de docenten.

Uit onderzoek bij de campagne blijkt dat zowel docenten als leerlingen ervaren dat er daadwerkelijk iets verandert in de klas: samenwerking loont.

Doorstromen

De ervaringen van docenten in het project zijn in beeld gebracht op de dvd *De Campagne Leersucces in beeld en woord*. Op de dvd laten teams zien op welke manier zij werken aan een doorgaande taalleerlijn binnen de school én tussen vmbo-mbo. In het team gaan taal- en vakdocent(en) op zoek naar taalontwikkelende activiteiten rondom de beroepstaken van de opleiding. Het doel is om gezamenlijk tot een nieuwe aanpak te komen waarin ruimte is voor taalontwikkeling op diverse plaatsen in de opleiding; in de vakles, in de les Nederlands en op de stage. Op die manier is taal een onderdeel van het vak en ontwikkelt de taalvaardigheid van de leerlingen zich aan de hand van het vak.

Een van de praktijkvoorbeelden is een school in Purmerend waar het vmbo en mbo samen gehuisvest zijn in één school. De fysieke afstand tussen de docenten is daardoor klein en dat nodigt uit tot samenwerken. Docenten van beide scholen werken in één school samen aan één doorlopende opleiding. Hiermee is het voor leerlingen mogelijk om versneld de opleiding vmbo-mbo af te ronden.

Koppeling taal en praktijk

In het fragment *Samenwerken in de installatietechniek* bereiden vmbo- en mbo-docenten samen een opdracht voor waarin een mbo-leerling instructie geeft aan een vmbo-leerling. In de opdracht moet zowel aan de vakinhoud als de taalontwikkeling worden gewerkt. Het doel van de opdracht is divers:

1. De mbo-leerling leert instructie geven aan een andere leerling.
2. De vmbo-leerling maakt kennis met het vak installatietechniek.
3. Taal- en vakdocenten koppelen taal aan het praktijkvak.

Op de dvd zien we de verschillende stappen van deze samenwerking. In het eerste fragment zien we de voorbereidingsbijeenkomst waarin taal- en vakdocenten van vmbo en mbo met elkaar proberen een opdracht te ontwikkelen die voldoet aan alle eisen die ze stellen. In het tweede fragment gaan de leerlingen aan het werk: eerst krijgen ze instructie van de vakdocent, daarna geeft de mbo-leerling instructie aan de vmbo-leerling aan de hand van een demonstratie. Daarna werken ze samen aan de opdracht. De vakdocent observeert en interenieert zo nodig. Ook de taaldocent komt langs om te kijken hoe het proces verloopt. Vervolgens kijken de leerlingen in het derde fragment terug op de opdracht aan de hand van een reflectieverslag, daarna voeren ze met de vakdocent ieder afzonderlijk een reflectiegesprek. Tot slot bespreekt het docententeam de opdracht na onder begeleiding van een externe coach.

Inspiratie

Het fragment *Samenwerken in de installatietechniek* laat zien hoe je kunt aansluiten bij de praktijk van de docenten, de samenwerking vorm kunt geven én wat daar allemaal bij komt kijken.

Op de dvd staan vijf voorbeelden die een kijkje in de keuken geven van docententeams die samenwerken aan een doorlopende leerlijn. Er is te zien hoe de samenwerking en het proces verloopt, waar ruimte is voor ontwikkeling van een doorlopende leerlijn en welke knelpunten ze tegenkomen. Voor andere docenten kunnen deze voorbeelden een inspiratiebron zijn en stimuleren tot samenwerken.

Taalbewust team

De dvd kan worden ingezet bij alle teams die het van belang vinden taal te koppelen aan de beroepsopleiding en de stage. Bij ieder filmfragment is een korte beschrijving opgenomen waarin informatie wordt gegeven over de achtergrond van het team c.q. de school en de opzet van de praktijksituatie. Ieder filmfragment bestaat uit een aantal onderdelen, die samen één geheel vormen. Bij elk onderdeel zijn kijkvragen opgenomen, die bedoeld zijn om de aandacht van de kijker te richten op een cruciaal aspect van de *Campagne Leersucces*. De praktijkvoorbeelden kunnen in verschillende situaties worden ingezet, bijvoorbeeld:

- Tijdens een teambijeenkomst voor taalbewustwording: welke rol speelt taal in het vak?
- Tijdens een training voor taalcoaches of taalcoördinatoren: hoe kan ik samen met mijn vakcollega's aan taalontwikkeling werken?
- Voor docenten om te reflecteren op eigen taalontwikkelende activiteiten in de klas: welke mogelijkheden kan ik zelf uitwerken in mijn lessen?
- Voor het management: hoe kunnen we binnen onze school werken aan taalbeleid?

Microniveau

Alle praktijkvoorbeelden hebben facetten van succesvol samenwerken aan taalontwikkeling in zich. Het is zinvol om op microniveau te starten en goede voorbeelden uit de eigen onderwijspraktijk uit te werken die kunnen bijdragen aan het uitbreiden van taalbewustzijn binnen de school. Deze voorbeelden kunnen worden uitgewerkt tot een werkwijze c.q. plan van aanpak, dat vervolgens verder binnen de vakrichting kan worden ingevoerd. Elkaar inzicht bieden in de eigen onderwijspraktijk door het maken van opnames in de les kan daarbij een waardevolle aanvulling zijn. Om succesvol samen te werken met collega's van vmbo en mbo spelen diverse factoren een rol:

- Een duidelijke visie op taal leren op de betrokken scholen.
- Draagvlak en betrokkenheid bij zowel management als docenten.
- Ruimte voor docenten om te experimenteren (randvoorwaarden faciliteren).
- Deskundige inhoudelijke ondersteuning voor docenten
- Voortdurende uitwisseling van ervaringen, lesmaterialen en lesvoorbeelden ten behoeve van de deskundigheid én motivatie van de docenten.

Maar bovenal is het besef nodig dat je als vmbo- en mbo-docent elkaar veel te bieden hebt in het belang van je leerlingen.

Lies Alons, ITTA, Universiteit van Amsterdam, e.m.alons@uva.nl,
T (020) 525 38 44. De dvd *De Campagne Leersucces in beeld en woord* is kosteloos te bestellen bij het ITTA. Op de website www.campagneleersucces.nl is aanvullende informatie over de praktijkvoorbeelden te vinden.